

8 av 10 kommuner har for dårlig tilbud om språkhjelp til personer med afasi

Afasiforbundet og LHL Hjerneslag slår alarm om kommune-Norges manglende tilbud til personer med afasi og krever juridisk forankring av rehabiliteringstilbudet til afasirammede.

Afasi defineres som språkvansker etter hjerneskaade. Dette kan gjelde språkproduksjon, språkforståelse, lesing og/eller skriving. Som oftest kommer afasi som et resultat av hjerneslag, men kan også skyldes andre påkjenninger som på en eller annen måte har skadet hjernen. Det anslås at 5 000 til 10 000 mennesker i Norge lever med afasi på grunn av hjerneslag.

- Afasi er en dramatisk funksjonshemming i et samfunn som i så stor grad er basert på informasjon og kommunikasjon som vårt. Logopeden er en av de mest essensielle fagpersonene når det gjelder opptrening av språkfunksjonen etter afasi. De er en hjørnestein i det tverrfaglige rehabiliteringstilbudet afasirammede skal tilbys ved utskrivelse fra sykehus til kommune, sier leder i Afasiforbundet i Norge, Høgne Jensen, og generalsekretær i LHL Hjerneslag, Tommy Skar.

Logopedmangelen i kommune-Norge verre enn fryktet

– Vi har visst at dette var ille, men at det er likevel gjennomgående verre enn fryktet, påpeker Jensen og Skar. Nå slår de i bordet med Afasiforbundets ferske, landsdekkende undersøkelse av logopeddekningen i kommune-Norge, hvor hele 78 prosent av kommunene som er undersøkt selv opplever tilbudet som utilstrekkelig for å dekke det eksisterende behovet for språkhjelp til hjernepasienter.

I februar kom Helsedirektoratets statusrapport om hjernehelsetilstand som slår fast noe av det samme som Afasiforbundets undersøkelse bekrefter. Som en del av rapporten fra direktoratet har Rambøll Management Consulting gjennomført en kartlegging av behandlings- og tjenestetilbudet til personer som har medfødte eller ervervede tilstander som inngår i begrepet hjernehelsetilstand. Fagpersoner i kommune og i spesialisthelsetjenesten og pasienter/brukere ble intervjuet. Deres konklusjon var at det er store variasjoner og til dels stor kapasitetsmangel i ulike kommunale tjenester. Her ble det også pekt på at kommunene mangler nøkkelpersonell, blant annet innen logopedi for å gi virkningsfulle tjenester til hjernehelsetilstandspasienter, og at mangel på kompetanse er den mest sentrale faktoren for manglende kapasitet.

Oversett av politikerne

Afasiforbundet og LHL Hjerneslag mener at partiene svikter de slagrammede og afatikerne ved å ikke programfeste en styrket logopeddekning. – Vi har flere ganger under programprosessen tatt opp dette med samtlige partier. Ikke ett eneste parti nevner dette i sitt nylig vedtatte program for kommende stortingsvalgperiode. Noen nevner det riktignok i svar på spørsmål vi har stilt i etterkant av at programmene er vedtatt, sier Jensen og Skar.

Afasiforbundets undersøkelse består av kommuner i alle Norges fylker, der både små og store kommuner i hvert fylke er representert. Datagrunnlaget er basert på en kvalitativ tilnærming

med semi-strukturerte intervjuer. Informantene som har deltatt i undersøkelsen er blant annet kommunale logopeder, private logopeder og ansatte i kommunens servicetorg.

Gjennomgående trekk i undersøkelsen er store geografiske variasjoner i tilbudene til kommunene, underdimensjonerte tilbud og dårlig oversikt over logopedtjenester fra kommunenes side. Mens enkelte kommuner har flere logopeder som jobbet med voksne brukere, var det i andre kommuner fullstendig fravær av både kommunale og private logopedtjenester. - I følge opplæringsloven er det kommunen som har ansvaret for det spesialpedagogiske tilbudet for voksne, som i afasirammedes tilfelle vil være oppfølging av logoped. Likevel er det kun 29 prosent av kommunene i undersøkelsen som har et offentlig tilbud innen logopedi, forteller Jensen.

- Det er liten vits i et lovverk som skal sikre deg rett til oppfølging av logoped om kommunene ikke har noen plikt til å tilby tjenesten. Forskningen på området er soleklar. Gode prognoser forutsettes av tidlig og intensiv behandling. Når man ikke får den hjelpen man trenger minimeres sannsynligheten for å kunne delta og bidra i samfunnet, og det hemmer muligheten for hverdagsmestring og ikke minst, et verdig liv. Undersøkelsen til Afasiforbundet viser at det offentlige støtteapparatet slett ikke fungerer, at kommunene fraskriver seg ansvar og at de mangler kunnskap og oversikt, mener Jensen.

Krever juridisk forankring av rehabilitering av hjernepasienter

Afasiforbundet i Norge og LHL Hjerneslag krever at ivaretagelsen av slagrammede og voksne personer med afasi i kommunene blir bedre og enklere ved at ansvaret for logopedtilbud etter hjerneslag tydeliggjøres. Brukerorganisasjonene forventer at bedre logopeddekning blir en del av Regjeringens kommende nasjonale strategi for hjernehelse, som er en oppfølging av Helsedirektoratets statusrapport.

Undersøkelsen "Kartlegging av logopedbehov og logopedtilbud i Norges kommuner. Rapport 2016/2017 – Afasiforbundet i Norge" er vedlagt.

For ytterligere kommentarer:

Leder Høgne Jensen i Afasiforbundet i Norge, mobil 991 68 021